

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lv dovici || De Ponte Vallis-|| Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-|| libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

§. 2. Fidelitas in promiſſis adimplendis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39637

*Aequiuoca-
tio pessima.*

res inter negociandū intermiscere solēt. Subtilissima porro mēdacia verbi
proferuntur *aequiuocis*, variumque sensum admittentibus: nam ita reip̄a
mentiuntur, vt nemo mendacium manifestum esse deprehendat: & cū nun-
quam mentiri videantur, nunquam tamen veritatem proferunt. Addit ve-
rō idem Sanctus: si aliquando ad vitam proximi conseruandam, vel pacem
Reipublicae fouendam, verbis commutatis veritatem tegere, ac *dissimula-*
re necesse esset: id quidem in tali articulo & necessitate licere; sed magna id
cautela faciendum, tempusque illud tanquam tempus *tentationis* lapsusque
periculo expositum iudicandum: ac proinde suadet, huiusmodi verbis non
confuescere: nam, vt noxium foret, saepe medicamentis purgantibus vti ita
non parum noceret talem sermonem saepius vsurpare, quo veritas ipsa regit-
tur. quare non nisi in *extrema* quasi necessitate, & summo adhuc cum ti-
more vsurpandum; praemissis etiam coram Deo intentione ac desiderio no-
stro à recto nō aberrandi, causamque necessitatis adducta, quae huiusmodi
verbis ac phrasi tunc nos vt compellat. Haec è S. Dorotheo, vnde manife-
stè patet, quàm sancti solliciti de verborum suorum veritate fuerint, ne vel
minima mendacij vmbra in iisdem appareret.

§. II. *Fidelitas in promissis adimplendis.*

2. 2. q. 8. a. 1.
ad 1. & q.
10. a. 3.
ad 50.

e. qualiter
de factis.

Lib. 2. offi-
ciorum.

Veritas.
Fidelitas.
Iustitia.

a Apoc. 19.
11.

VERITATI, de qua hactenus, coniuncta est FIDES siue FIDELITAS
(vt S. Thom. ait) in ijs adimplendis, quae alijs promittimus. Quae, vt
recta sit, duo complectitur veram scilicet *intentionem*, ea, quae promittun-
tur, implendi; (sine qua ipsa promissio mera fraus, ac mendacium censere-
tur: cum aliud lingua loquatur; aliud lateat in corde) & ipsam suo tempore
expletionem promissionis, ita vt firmiter, & constanter, quodd promissum est,
opere ipso praestetur, iuxta S. Gregorij decretū illud *studiose agendū est, vt, quae
promittuntur, opere cōpleantur*, id quod FIDEI est maxime propriū: quae, teste
Cicerone, *fundamentum iustitiae est, id est, dilectorum, conuentorumque, constantia &
veritas*, vt totius Reipublicae bonum consistere possit, omnesque rectè suis
officijs ac muneribus fungantur, & eorum obligationibus plenè satisfaciāt,
superiores erga subditos; & hi erga illos, paresque erga pares. Quare Fide-
litas ita semper Veritatem inter & Iustitiam versatur, vt Veritas eam praec-
dat: sequatur verò Iustitia; & ita vtraque eam comitetur, vt omnes tanquam
tres sint valde germanae coniunctaeque sorores, supremi illius Domini val-
de propriae ac familiares, quem S. Ioannes vidit super album equum se-
dentem, qui a *vocabatur Fidelis & Verax; & cum iustitia iudicat & pugnat*. Vt
intelligeremus, Diuinum Verbum Incarnatum sacratissimae suae humanita-
ti, Fideliumque congregationi (per album equum, vt supra insinuauimus,
significatis) praesidens eos cum *veritate* in omnibus quae dicit, cum *fidelitate*
in adimplendis promissis; & cum *iustitia* in suis decretis legibusque confi-

tuen-

tuendis gubernare: imò & in ipsis, quas in suos hostes inuit, pugnis eisdem virtutes seruare: ac proinde suos etiam dilectos seruos ad easdem colendas seruandasq; impellere, vt & *veraces, & fideles, & iustos* se exhibeant in omnibus, quæ dicunt, pollicentur, & faciunt; in omnibus vestigia sequentes Domini ipsius præsentis. Idem siquidem cum albo ac generoso equo eos confert, qui frenum facile admittit, & à prudente peritoque sessore regi se sinit.

Hinc prouenit, vt Fidelitas ad maiorem suam firmitatem in subsidium adsciscat virtutem *Religionis*, quæ Dei cultum & honorem respicit; & cuius actus est *Iuramentum*, quo promissio firmari solet: vt sanctum DEI nomen, eique debita reuerentia, nouo illo Religionis titulo obliget, impellatq; nos ad implenda promissa, & ipsa hominibus debita fidelitas valde augetur, hac accedente, quæ debetur Deo, qui causam illam vt *propriam* accipiens, iniuriam vlciscitur sibi illatam: eò quod insignis censendus sit diuinæ maiestatis contemptus, si quod homini, Deo tanquã teste ac fideiussore adhibito, promittitur, non præstetur. Vtriusque huius rei aptum habemus testimonium & exemplum in casu Gabaonitarum, cum Iosue eiusque duces deceperunt, dicentes, se non esse ex Chananais, contra quos ipsi pugnabant: sed *de terra longinqua venire, pacem cum ipsis facere cupientes*, quibus fidem adhibens Iosue, *fecit cum eis pacem, & in iuro fœdere pollicitus est, quod non occiderentur: principes quoque multitudinis iurauerunt eis*, fraude autem eorum deprehensa, tantam habuerunt sancti nominis Dei rationem & reuerentiã, vt statuerint promissum fœdus illæsum seruare: quamuis ad id ob fraudem, qua decepti fuerat, in rigore non teneretur. Ad eò enim est generosa virtus *fidelitatis* & cum ingenua sua sociã *Religione* coniuncta, vt sua promissa non solum amicis seruet, sed etiam *inimicis*, nec solum sincerè illa impetrantibus, sed aliquam etiam astutiam & *fraudem* admiscantibus: quando scilicet illa possunt absque peccato & notabili aliquo detrimento impleri. Iustus enim diligenter cauet, ne ipsius hostes cogitent, aut existiment, ipsum non præstare quæ debet; etiam si ipsi, quæ debebant, non præstiterint, aut quod in eundem incidat ipse defectum, quem in alijs reprehendit, decipiendo scilicet eos, à quibus est deceptus, non adimplens promissum, quod fraude ipsi extorserunt. Nam esto id aliquando liceat: contrarium tamen magis est generosum, magisque perfectum & reuerentiæ sacrosancto iuramento debita, magis conforme, cuius rei bonum est testimonium, qui postea secutus est exitus huius casus, cum Rex Saul ob cupiditatem capiendi ciuitates, quas Gabaonitæ possidebant, iuramentum hoc est transgressus, quam transgressionem puniuit Deus ingenti fame, in totum populum Israel missa: *tribus annis iugiter*; reuelauitque Dauidi iam tunc Regi, plagam illam non cessaturam, donec iniuria Gabaonitæ à Saule illata repararetur: ad quam reparationem cum Ga-

Religio.

Iuramentum.

b Iosue 9.6.

Iustus manus ducit quam esse infidelis.

c 2. Reg. 21.

*Pœna iustitiae
delicti.*

boanitz peterent *septem viros de filijs & stirpe Saulis, ut eos crucifigerent*, David ex Dei instinctu eos illis tradidit, quos ipsi crucifixerunt, & ita fames illa plagaque cessavit. Ex quo apparet quàm severe Deus ex zelo honoris sui, *infidelitatem* puniat non adimplentium, quòd iureiurando promiserunt, etiamsi Reges illi sint; ijs verò quibus est iuramentum præstitum, viles & pauperes.

*Pluris fac
verbum tu-
um quam
totum
mundum.
Plutarch in
vita Anton.
Ribadens
ira l. 2. in
princip. c. 15.
d. Pro. 15. 24.*

SED præter hoc ipsa etiam virtus fidelitatis per se ipsam obligat ad implendum, quod promittitur sub nota & pœna deficiendi in veritate; & in eo quod iuxta rationis dictamen, & naturalem legem decens est & expediens. est enim mendacij quoddam genus, quòd quis verbum suum absque sufficienti causa non expediat: id quòd à quovis ingenuo homine procul abesse debet, multo què magis à magnatibus, quorum vel simplicia *verba* maiorem fidem ac certitudinem continere deberent, quàm aliorum *iuramenta*; pluris facientes *simplex verbum suum*, quàm quòd sint ipsius mundi: Domini: quemadmodum *Sextus Pompeius* Duci cuidam respondit: facultatem petenti ad quidpiam contra suum verbum faciendum.

*Infidelita-
tem Domi-
ni imitatur
servus.*

SED aptius huiusmodi hominibus respondet Salomon, dicens: *d nubes, & ventus, & pluvia non sequentes, vir gloriosus, & promissa non complens*, ex quo intelligent, quantum à sua nobilitate & gloria degenerent, qui cum gloriosi haberi velint, seque ad nubes usque erigant & suum thronum super alios collocare velint, quicquid tamen se facturos recipiunt, & spondent: transit inuentum & ostentationem inanem absque vlla utilitate eludentes & contristantes eos, qui spem suam in ipsis collocaverant. Ex quo provenit, quòd quemadmodum nubibus ac ventis non adherentibus, quas terræ promittebat, pluvias, illa sterilis redditur, fructusque non profert, quia sine pluviarum auxilio id præstare non valet: ita cum Principes magnique Domini non fideliter implent, quod subditis promittunt: hi remittunt de sua erga eos *fidelitate*: eò quòd non possint promissionem suam implere ijs, qui suam ipsis non implent: sicut etiam è contra horum fidelitas impellit illos ad suam etiam servandam. Eum in modum, quo Ecclesiasticus ait: *e Hominem sensurum credere legi, & hanc illi esse fidelem*: & ita servus Domino suo credit; & sic illi fidelem meritò se exhibebit. Si igitur vir nobilis instar nubis aqua plena, quæ non inani vento, sed rationis impulsu moveatur: suoque tempore quam pollicetur, aquam dimittat; ut sic suæ nobilitati respondeat. Nam alioqui & in constantis & levis animi est indicium, iudicium sine sufficienti causa mutare, iuxta illud Sapientis: *f Homo sanctus in sapientia manet sicut sol: stultus verò sicut luna mutatur*. Qui enim quod promisit, pro suo arbitrato non implet: is certè leuiter mutatur; aperteque ostendit, se aut in promittendo fuisse *stultum*; aut certè non implendo illud,

c Eccl. 3. 3.

*Iustus sicut
stans in
promissis.
f Eccl. 27. 12*

do illud, stultum esse. Quod si tamē legitima aliqua causa accederet, cur voluntas mutaretur: nec culpa, nec leuitati tribueretur, quod promissum non impleretur, rebus enim ipsis mutatis (vt ait Seneca) licet mutare promissa; & de nō impletis conquerenti respondere: *facta res esse eisdem; & ego ero idē.*

Nē quis desit tam veritati, quam fidelitati verborum & promissorum, multum iuvat alter vtriusque locius, quē Ieremias IUDICIUM appellat: quōd S. Thoma teste, est actus *prudētia*; cuius munus est, diligenter omnia attendere, quae faciēda sunt, & promittēda: benē ea pēpendēdo, & estimādo, ante quā verbum ex ore egrediatur: iuxta illud Dauidis: *g Os iusti meditabitur sapientiam; & lingua eius loquetur iudicium*, nō quōd os aut lingua per se meditetur: sed quōd nullū proferat verbum non satis cogitatū & meditatū, & quōd iudicetur expedire, vt proferatur, ac propterea dicitur: *h disponere sermones suos in iudicio*, ipsum Dominū imitādo, de quo Sapiens, *q̄ i omnium mensura, & numero, & pondere disponat*, quia verba ipsa numerat, nē superflua sint, aut nimis multa, ob periculū lādendi veritatem, quōd in multis verbis esse solet. Eadem quoq; ponderat, vt grauiā illa sint peccata, & modestia leuitatis omnis expertia, & quae nō ab impetu passionis abripiātur, quae facilitationis iudiciū perturbant, aut a furia, & praecipitatione, quae impedit hominem ab attenda eorum expensione. Eadem quoq; perfectionis amissi dimittitur, quam Deus praescribit: dando operam, vt intentio recta sit ac sancta res ipsa bonae; circumstantiae, loco, & tempori accommodatae, & cū reuerentia Dei maiestati debita, in cuius praesentia loquitur, & omnia, quae dicuntur, audit. Quae de re fusior in Duce spiritali fuit sermo.

Haec omnia sunt studio singulari in promissis & sponsonibus seruanda, ita vt in *pondere, numero & mensura* sua executioni mandentur. Dando in primis operam, ne quod promittimus, vires nostras excedat, vt sic liceat illud opere ipso praestare. Imprudentiae enim est insignis tot, adeoque difficilia polliceri, vt ob eorum multitudinem, & grauitatem non possint executioni mandari, quemadmodum mechanici, & negotiorū actores polliceri solent, se ad talem diem rem aliquam perfecturos, scientes se non posse praestare quod dicunt; aut recentibus promissis reddētes se impotentes ad priora praestanda. Rationis deinde, legisq; diuināe regula mensuranda sunt promissa. Nihil enim promittendum est, quod non *liceat debeatq;*: alioquin nulla remanebit adimplendi obligatio: quin vt promittendo talia deliquisti: ita exequendo delinques: & volens fidelis esse homini, non eris fidelis Deo: neq; (vt S. Aug. ait) vera est censenda virtus fidelitatis, quae verbum & promissum implet *iniustum*, cum ipsamet iustitia exigat, nec illud impleatur, id quod etiam iuris regula praescribit, dicens: *in malis promissis rescinde fidem; impia enim est promissio, quae scelere adimpletur.*

Aliquando
licet mu-
tare.
Lib. 4. de
Benef. c. 34.

2. 2. q. 89. a.

7.

g Psal. 36.

30.

h Psal. 115.

1 Sap. 2.

Verba sint.

iudicio

dimensa.

Tract 4. c.

16.

1.

Promissa
sint iustitia.

2.

Iustia.

De bono Cō

ing. c. 4.

2. 2. q. 8. c.

In malu.

3.
Certa.

k Mar. 6. 23.

Lib. 7. de of.
fic. c. 10. §
lib. 3. ca. 18.
Serm. 11. de
Sanctis.
Vide 2. 2. q.
4. c. Est eti-
am, &c.
Quod Da-
uid.

HINC etiam fit, insignis cenferi imprudentiæ, in genere, & in confilio promittere, & offerre se ad faciendum quicquid alter petierit, præcipuè cum de petente timeri possit, quod sit rem iniustam petiturus. Quemadmodum Herodi euenit, qui saltatrici filia Herodiadis k iurauit: quia quicquid petieris dabo tibi; ipsa autem petijt, dari sibi in disco caput Ioannis Baptistæ. Qui (vt S. Ambrosius ait) imprudens fuit in promittendo; & multò peior in adimplendo promisso: quia nunquam potest esse legitima fidelitatis materia, quæ simul est iniustitiæ. Multò melius (ait sanctus Augustinus) fecit Dauid, qui etsi iurasset, occisurum se diuitem illum Nabal Carmelum; ad preces tamen vxoris eius Abigail ab eo quod iurauerat destitit, pœnitudine sua præueniens & auertens ingens damnum, quod ex præcipiti suo iuramento, si illud seruasset, fuisset consecutum. De hoc tamen puncto fusiùs agetur, cum in tertio Tomo erit sermo de votis.

CAPVT IX.

PERFECTIO IN LOQUENDO BENE DE PROXIMIS absque adulatione: cautè autem coram esse laudandos.

2 Cant. 4. 2.
11.Charitatis
lingua.b Eccl. 20.
11.

c Eccl. 20. 5.

DIRE optimo de Sapientibus Ecclesiæ dixit Spiritus sanctus, quod essent *sicut vitæ coccinea*; & haberent *mel & lac sub lingua*: nam quemadmodum vitæ sparsos capillos colligit, & ligat; ita charitas ipsos fideles, qui Reip. Christianæ sunt partes, vnit, facitq; valdè concordēs dulcedine & suauitate bonorum verborum & sermonum, quibus omnes allicit, eisq; bonum, quod potest, præstat: nunc illos laudando, & honore afficiendo; nunc excusando, defendendo, eorumq; causam, in quibus expedit, propugnando: hæc est charitatis lingua, quam prudenter exercere debes, sequens illud Ecclesiastici consilium, dicentis: b *Sapienter, in verbis se ipsum amabilem facit*: aded enim benè de omnibus loquitur, vt omnes propterea illum ament, magniq; faciant.

SEN quoniã error aliquis facillè in hoc accidere potest, necesse est, duo vitiosa extrema euitare, *nimiam*: è scilicet, & *parcitatem*: parci deficiunt in hoc, q; proximi bonũ in loco, tẽpore & occasione tacet, in quibus ad rẽ fuisset illud manifestare. Quod licet interdũ ex quadã naturali parcitate & ad loquẽdũ ineptitudine proueniat nã (vt Sapiens ait): c *est tacens, non habens sensũ loquela*, quia scilicet discretionem ad id non habet; sed vt plurimum parcitas

hæc